

Vaša excelencia
Ing. Livia Klausová, CSc.
Veľvyslankyňa Českej republiky na Slovensku
Veľvyslanectvo Českej republiky na Slovensku
Hviezdoslavovo námestie 8
811 02 Bratislava

V Bratislave, dňa 16. júla 2014

Vec: Otvorený list

Vážená pani veľvyslankyňa,

dielo Dalibora Baču **nie je** „na zem položená česká vlajka miesto rohožky“, ako opakovane uvádzate vo svojej odpovedi, v ktorej zároveň odmietate našu žiadosť o osobné stretnutie. Chceme Vás aj touto cestou uistiť, že Dalibor Bača vystavil československú zástavu, ktorá materiálne a fakticky pochádza pred roka 1993 a spôsob akým ju inštaloval, v žiadnom prípade návštevníka nenavádzal, aby po nej prešiel.

Zástavu inštaloval ako artefakt vo vnútri galérie v kontexte výstavy „Privátny nacionalizmus“, na ktorej bolo vystavených 60 diel od 57 umelcov z 11 krajín sveta. Východiskom a hlavnou myšlienkou výstavy bolo znepokojenie nad narastajúcim nacionalizmom v našom regióne.

Vaša excelencia, vo svojej sťažnosti uvádzate, že fandíte umeniu a rozumiete použitiu „nadsázky alebo ironie jako součásti tvůrčí svobody“, predpokladáme preto, že rozumiete taktiež tomu, že galérie sú v európskej kultúre už viac než 100 rokov autonómny priestorom umeleckej slobody využívanej umelcami na kritickú reflexiu pravidiel a rámcov symbolického poriadku. Okrem toho je všeobecne známe, že v galériách platia pre návštevníkov isté zaužívané a nepísané pravidlá ako sa treba správať k umeleckým dielam. Chceme Vám tým naznačiť, že prvý pohľad na posudzovanie súčasného umenia nemusí stačiť a ak niečo v galérii na prvý pohľad vyzerá ako „česká vlajka miesto rohožky“, nemusí to tak byť aj naozaj, a že pre porozumenie veľkej časti diel súčasného umenia je dôležité poznať ich kontext alebo si aktívne dohľadať doplňujúce informácie. Toto platí aj pre Bačove dielo CZ_SK_HU_D_PL na košickej výstave. (Dielo bolo vystavené aj na prvej výstave cyklu Privátny nacionalizmus v Prahe v priestoroch Divus od 21. 2. 2014 do 15. 3. 2014).

Dňa 18. 4. 2014 ste zaslali protestný list inštitúciám, ktoré výstavu podporili, medzi nimi tiež Ministerstvu kultúry SR, v ktorom okrem iného uvádzate, že ste výstavu „neměla možnost osobně vidět.“ Mrzí nás, že došlo k nedorozumeniu na základe neúplných a iba sprostredkovaných informácií. Fotografia, ktorú ste nám vo svojej odpovedi v júni 2014 zaslali, neukazovala dielo na pôvodne určenom mieste. K prepojeniu diela s rohožkou a jej premiestneniu bližšie ku vstupu do galérie došlo neodborným manipulovaním s dielom zamestnancami galérie a okamžite po zistení tejto odchýlky autor písomne požiadaval kurátora o nápravu. Je nám dvojnásobne ľúto, že ste pri posudzovaní diela vychádzali z fotografie, ktorá nezachytávala pôvodné Bačove dielo.

Pani veľvyslankyňa,
svojim listom ste, bohužiaľ, vyvolali diplomatickú roztržku a politickú kauzu.

Na základe Vášho protestného listu Úrad vlády SR a tiež Ministerstvo kultúry SR revidovali svoje podporné stanoviská a spätne odňali dotácie určené na spolufinancovanie slovenskej účasti na tomto medzinárodnom výstavnom projekte. To ohrozuje ďalšiu slovenskú účasť na ňom a vo vzťahu k medzinárodným partnerom tiež vážnym spôsobom zhoršuje reputáciu Kassákovho centra intermediálnej kreativity ako slovenského spoluorganizátora výstavy.

Bez toho, aby sme Vás obviňovali zo zámeru poškodiť organizátora výstavy, Vás chceme upozorniť, že k jeho poškodeniu došlo. A z rovnakého dôvodu by sme Vás chceli požiadať, aby ste na základe verejne predložených podkladov prehodnotili svoje stanovisko a podporili nás v našom úsilí presvedčiť Ministerstvo kultúry SR a Úrad vlády SR o navrátenie prisľúbenej podpory organizátorovi výstavy. Protestovať proti domnejšej ujme je jedna vec, druhá vec je poškodiť organizátora spôsobom, ktorý môže byť verejnosťou vnímaný ako akt cenzúry realizovaný z mocenskej pozície politickej a ekonomickej nadvlády.

Vystavením makety pôvodného diela vyjadrilo solidaritu s autorom a kurátormi výstavy viac než 20 galérií a kultúrnych inštitúcií v Českej republike aj na Slovensku. Pod text iniciatívy s názvom „Naše spoločné československé stanovisko“ sa podpísalo viac než 200 zástupcov českej a slovenskej kultúrnej obce.

Domnievame sa, že je stále možné a potrebné existujúcu situáciu zvrátiť. Nebránime sa diskusií o vhodnosti či nevhodnosti konkrétneho umeleckého činu. Považujeme ale za nešťastné, ak sa na základe neúplných či nepresných informácií vykonávajú kroky, ktoré majú negatívny dopad nielen na konkrétnu kultúrnu udalosť, ale v dôsledku tiež na celú kultúru a demokratickú spoločnosť.

Pani veľvyslankyňa, azda sa spoločne zhodneme na tom, že veľkorysosť je cnosť, o ktorú stojí za to usilovať. Vyzývame Vás preto, aby ste sa aj napriek svojmu odlišnému názoru stali našim spojencom, ktorý si uvedomuje vážnosť situácie. Vieme, že k nedorozumeniam môže dôjsť, ale sme presvedčení, že je povinnosťou nás všetkých usilovať o to, aby nedorozumenia nevedli k nespravodlivosti a bezpráviu.

S pozdravom

Za organizátorov iniciatívy:

Fedor Blaščák, filozof, Nová synagóga/Kunsthalle, Žilina

Marek Adamov, kultúrny manažér, Nová synagóga/Kunsthalle, Žilina

Jiří Ptáček, kurátor Fotograf Gallery a predseda spolku Skutek, Praha

Barbora Šedivá, kultúrna manažérka, 4AM Fórum pro architekturu a média, Brno

Iлона Németh, umelkyňa, docentka na VŠVU Bratislava a kurátorka výstavy Privátny nacionalizmus

Jozef Juhász, predseda Kassákovho centra intermediálnej kreativity a kurátor výstavy Privátny nacionalizmus